

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

દિલ્લી એડમિનિસ્ટ્રેશન

વિ.

સ્ટેટ ઓફ હરિયાણા અને અન્ય

ઓગસ્ટ ૯, ૧૯૭૮

[એસ. મુર્તઝા ફઝલ અલી, પી. એન. સિંઘલ અને એ. ડી. કૌશલ, ન્યાયમૂર્તિઓ]

મોટર વેહિકલ્સ એક્ટ, ૧૯૫૯, કલમો ૪૮(૩) (xiv) અને ૬૩(૨)-વ્યાપ.

પંજાબ અને દિલ્લી રાજ્યોની સરકારોએ લગભગ ૩૦ વર્ષ પહેલાં એક એવો કરાર કર્યો હતો જેમાં બંને રાજ્યોને આવરી લેતા રૂટ પર જાહેર સેવાના વાહનો ચલાવવાની જોગવાઈ હતી જેથી આવા દરેક રૂટનું એક ટર્મિનસ (અંતિમ મથક) એક રાજ્યમાં અને બીજું અન્ય રાજ્યમાં હોય. આ કરાર મુજબ એક સરકાર મોટર વેહિકલ્સ એક્ટ, ૧૯૩૯ હેઠળ પરમિટ આપતી હતી અને આવા રૂટો દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલા રૂટ પર પોતાની બસો ચલાવતા પહેલા અન્ય રાજ્ય દ્વારા તેના પર પ્રતિ-હસ્તાક્ષર કરવામાં આવતા હતા. આવી જ એક પરમિટ દિલ્લી-કરનાલ રૂટને લગતી હતી અને તેના પર સ્ટેટ ટ્રાન્સપોર્ટ ઓથોરિટી, દિલ્લી દ્વારા

પ્રતિ-હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા. આ રૂટોને પંજાબ રાજ્યના સત્તાવાળાઓ દ્વારા પંજાબ રાજ્યમાં જ જુદા જુદા શહેરોને જોડતા ઇન્ટ્રા-સ્ટેટ રૂટો માટે તેમના દ્વારા આપવામાં આવેલી પરમિટ હેઠળ આગળ વધારવામાં આવ્યા હતા. આ રીતે એક પરમિટ પંજાબ રોડવેઝની તરફેણમાં કરનાલથી ચંદીગઢ રૂટ માટે જારી કરવામાં આવી હતી જેથી દિલ્હી-કરનાલ રૂટ પર ચાલતી બસ કરનાલ થઈને દિલ્હીથી ચંદીગઢ મુસાફરોને લઈ જઈ શકે. ૧૯૬૬ માં, અપીલકર્તાએ પંજાબ રાજ્ય દ્વારા ઇન્ટર-સ્ટેટ રૂટોનો ઉપરોક્ત રીતે એટલે કે દિલ્હી રાજ્ય દ્વારા કરવામાં આવેલા પ્રતિ-હસ્તાક્ષર હેઠળ નિર્દિષ્ટ ટર્મિની ની બહાર તેમને લંબાવીને ઉપયોગ કરવા સામે વાંધો ઉઠાવ્યો, અને હસ્તક્ષેપની વિનંતી સાથે મોટર વેહિકલ્સ એક્ટની કલમ ૬૩-એ હેઠળ રચાયેલ ઇન્ટર-સ્ટેટ ટ્રાન્સપોર્ટ કમિશનનો સંપર્ક કર્યો. કમિશને અપીલકર્તા રાજ્યની તરફેણમાં તેનો જવાબ આપ્યો, અને ઠેરવ્યું કે "તે યોગ્ય રહેશે નહીં કે જો બે રૂટ માટે બે પરમિટ પર ચાલતું એક વાહન બંને રૂટ પર મુસાફરી કરતા સીધા મુસાફરોને બુક કરે. આ સલાહનું ઉદ્દંધન કરતી કામગીરી અટકાવવી જોઈએ અને મોટર વેહિકલ્સ એક્ટની જોગવાઈઓનું ઉદ્દંધન ન થાય તેની ખાતરી કરવા માટે સેવાઓનું નિયમન કરવું જોઈએ". પંજાબ રાજ્ય ઇન્ટર-સ્ટેટ ટ્રાન્સપોર્ટ કમિશન રૂલ્સ ૧૯૬૦ ના નિયમ ૨૪ હેઠળ ઇન્ટર સ્ટેટ ટ્રાન્સપોર્ટ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલમાં ગયું. અપીલ કાઢી નાખવામાં આવી અને પ્રતિવાદી રાજ્યે દિલ્હી હાઈકોર્ટમાં રિટ પિટિશન દાખલ કરી જે ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવી.

સર્ટિફિકેટ દ્વારા અપીલ કાઢી નાખતા કોર્ટે,

કોર્ટે ઠેરવેલ કે:

(૧) મોટર વેહિકલ્સ એક્ટ, ૧૯૫૯ ની કલમ ૪૮ ની પેટા-કલમ (૩) ના ખંડ (xiv) મુજબ, કલમ ૬૩(૨) હેઠળ પરમિટ આપવા સાથે જોડાયેલી શરતો હોઈ શકે છે; (એ) કે મુસાફરોને આપવામાં આવતી ટિકિટમાં નિર્દિષ્ટ વિગતો હોવી જોઈએ; (બી) કે ટિકિટમાં ખરેખર વસૂલવામાં આવેલ ભાડું દર્શાવેલ હોવું જોઈએ; અને (સી) કે આપવામાં આવેલી ટિકિટનો રેકૉર્ડ નિર્દિષ્ટ રીતે રાખવો જોઈએ. આમાંની કોઈપણ શરત પરમિટ ધારક પર એવો પ્રતિબંધ મૂકતી નથી કે તે તેના વાહનોને નિર્દિષ્ટ ઇન્ટર-સ્ટેટ રૂટની બહાર ચલાવશે નહીં, ભલે તે કાયદા મુજબ માન્ય એવી અન્ય પરમિટ હેઠળ કરવામાં આવે અને તેથી એક્ટની કલમ ૬૩ (૨) સાથે વંચાણો લેતા કલમ ૪૮(૩) નો ખંડ (xiv) કોઈ કામ લાગશે નહીં.

(૨) "દિલ્હી અને કરનાલ વચ્ચેના ગંતવ્ય સ્થાનો માટે ટિકિટ આપવામાં આવશે. ગંતવ્ય સ્થાન દર્શાવતા બોર્ડ પ્રદર્શિત કરવા જોઈએ" આ શબ્દો માત્ર હકારાત્મક સૂચનાઓ આપે છે જેનું પરમિટ-ધારકે પાલન કરવાનું હતું, એટલે કે, તે બે ટર્મિની, એટલે કે દિલ્હી અને કરનાલ વચ્ચે ટિકિટ આપવાનો ઇનકાર કરશે નહીં, અને તે એવું બોર્ડ પણ પ્રદર્શિત કરશે જેમાં જણાવેલ હોય કે પ્રશ્ન હેઠળનું વાહન દિલ્હીથી કરનાલ સુધીનો રૂટ કવર કરશે. શબ્દો તેનાથી આગળ જતા નથી અને તેનો એવો અર્થ કરી શકાય નહીં કે વાહન કરનાલથી આગળ જઈ શકશે નહીં અથવા તે કરનાલ થઈને ચંદીગઢ જઈ રહ્યું છે તેવું કહેતું બોર્ડ પ્રદર્શિત કરી શકાશે

નહીં, અથવા દિલ્હી અને કરનાલ વચ્ચે આવતા સ્ટેશનો સિવાયના કોઈપણ સ્ટેશન માટે ટિકિટ આપી શકાશે નહીં. હકીકતમાં, પરમિટ પર પ્રતિ-હસ્તાક્ષર કરનાર સત્તાધિકારીને કરનાલથી આગળના કોઈપણ રૂટ સાથે કોઈ જ લેવાદેવા નથી. વાહનનું કરનાલથી ચંદીગઢ સુધીનું સંચાલન દિલ્હી-કરનાલ રૂટને કવર કરતી પરમિટ અથવા તેના પરના પ્રતિ-હસ્તાક્ષર દ્વારા નહીં પરંતુ કરનાલ અને ચંદીગઢ વચ્ચેના રૂટની કાર્યવાહી માટે સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા જારી કરાયેલ અન્ય પરમિટ દ્વારા સંચાલિત થશે.

(૩) હરિયાણા રોડવેઝ દ્વારા સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા જારી કરાયેલ માન્ય પરમિટ હેઠળ ઇન્ટર-સ્ટેટ રૂટની બહાર વાહનો ચલાવવા એ રૂટનું એવું કોઈ "વિસ્તરણ" નથી કે જે એક્ટ દ્વારા પ્રતિબંધિત છે.

એક્ટની કલમ ૫૭ ની પેટા-કલમ (૮) ની ભાષા ફક્ત એવા કેસને લાગુ પડે છે જ્યાં પરમિટ ધારક નવા રૂટ અથવા રૂટો અથવા નવા વિસ્તારનો સમાવેશ કરીને અથવા નિર્દિષ્ટ મહત્તમ સંખ્યા કરતાં સેવાઓની સંખ્યામાં વધારો કરીને તેની પરમિટની શરતોમાં ફેરફાર કરવા માટે અરજી કરે છે. વર્તમાન કેસમાં, આ પરિસ્થિતિ બિલકુલ ઊભી થતી નથી કારણ કે હરિયાણા રોડવેઝે કોઈપણ રીતે કોઈ પરમિટમાં ફેરફાર કરવા માટે અરજી કરી નથી અને બીજી બાજુ, અન્ય સક્ષમ સત્તાધિકારી પાસેથી સંપૂર્ણપણે અલગ રૂટ માટે બીજી પરમિટ લીધી છે અને તેનો ઉપયોગ કરી રહી છે.

અવલોકન:

[જો દિલ્હી રાજ્યના સત્તાવાળાઓના પ્રતિ-હસ્તાક્ષર ધરાવતી કોઈપણ પરમિટમાં નિર્દિષ્ટ ટર્મિની વચ્ચે આવેલા સ્ટેશન માટે દિલ્હીથી ઉપડતા મુસાફરો પર કોઈપણ લાંબા અંતરના મુસાફરોને પ્રાથમિકતા આપવામાં આવે, તો પ્રતિ-હસ્તાક્ષર સાથે જોડાયેલ ફરજિયાત શરતનું ઉલ્લંઘન થયું ગણાશે, અને તે રાજ્ય કાયદા હેઠળ તેને ઉપલબ્ધ હોય તેવા પગલાં લેવા હકદાર રહેશે].

સિવિલ એપેલેટ જ્યુરિસડિક્શન: વર્ષ ૧૯૬૮ ની સિવિલ અપીલ નં. ૧૮૦૦.

વર્ષ ૧૯૬૭ ની સિવિલ રિટ નં. ૧૩૭૬ માં દિલ્હી હાઈકોર્ટના તારીખ ૨૦-૧૦-૧૯૬૭ ના ચુકાદા અને હુકમ પરથી.

અપીલકર્તા તરફથી એસ. એન. કક્કર, સોલિસિટર જનરલ, એસ. એન. આનંદ અને આર. એન. સચદેવ.

પ્રતિવાદી નં. ૧ તરફથી વી. એમ. તારુકુંડે અને ગૌતમ ગોસ્વામી.

ઈન્ટરવેનર્સ તરફથી યોગેશ્વર પ્રસાદ અને (શ્રીમતી) રાની છાબરા.

પ્રતિવાદી નં. ૨ અને ૩ સામે એકપક્ષીય.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ કૌશલ દ્વારા આપવામાં આવેલ.

કૌશલ, ન્યાયમૂર્તિ.-ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ અને ૨૨૭ હેઠળની પિટિશન (સિવિલ રિટ પિટિશન નં. ૧૩૭૬/૬૭) માં દિલ્હી હાઈકોર્ટના તેના તારીખ ૨૦ ઓક્ટોબર ૧૯૬૭ ના ચુકાદા સામે હાઈકોર્ટ દ્વારા મંજૂર કરાયેલ

સર્ટિફિકેટ પર દિલ્હી એડમિનિસ્ટ્રેશન દ્વારા કરવામાં આવેલી આ અપીલના ઉદ્ભવના કારણભૂત હકીકતો વિવાદિત નથી અને તેને ટૂંકમાં નીચે મુજબ જણાવી શકાય. પંજાબ અને દિલ્હી રાજ્યોની સરકારોએ લગભગ ૩૦ વર્ષ પહેલાં એક એવો કરાર કર્યો હતો જેમાં બંને રાજ્યોને આવરી લેતા રૂટ પર જાહેર સેવાના વાહનો ચલાવવાની જોગવાઈ હતી જેથી આવા દરેક રૂટનું એક ટર્મિનસ એક રાજ્યમાં અને બીજું અન્ય રાજ્યમાં હોય. આ કરાર મુજબ એક સરકાર મોટર વેહિકલ્સ એક્ટ ૧૯૩૯ (જે હવે પછી એક્ટ તરીકે ઉલ્લેખિત છે) હેઠળ પરમિટ આપતી હતી અને આવા પરમિટો દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલા રૂટ પર પોતાની બસો ચલાવતા પહેલા અન્ય રાજ્ય દ્વારા તેના પર પ્રતિ-હસ્તાક્ષર કરવામાં આવતા હતા. આવી જ એક પરમિટ દિલ્હી-કરનાલ રૂટને લગતી હતી અને તેના પર સ્ટેટ ટ્રાન્સપોર્ટ ઓથોરિટી દિલ્હી દ્વારા નીચે મુજબના શબ્દોમાં પ્રતિ-હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા:

"૩૧-૭-૧૯૬૭ થી ૩૦-૧૧-૧૯૬૭ સુધીના દિલ્હી-કરનાલ રૂટના ભાગ માટે એ શરતે પ્રતિ-હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા છે કે દિલ્હી અને કરનાલ વચ્ચેના ગંતવ્ય સ્થાનો માટે ટિકિટ આપવામાં આવશે. ગંતવ્ય સ્થાન દર્શાવતા બોર્ડ પ્રદર્શિત કરવા જોઈએ. બસ પૂરો રૂટ કવર કરશે અને મોટર વેહિકલ કાયદા હેઠળ લાગુ પડતી અન્ય તમામ શરતો લાગુ પડશે."

દિલ્હી-કરનાલ રૂટ અને અન્ય ઈન્ટર-સ્ટેટ રૂટ માટેની અન્ય પરમિટો પર પણ સમાન શબ્દોમા પ્રતિ-હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.

ઉપરોક્ત રૂટોને પંજાબ રાજ્યના સત્તાવાળાઓ દ્વારા પંજાબ રાજ્યમાં જ જુદા જુદા શહેરોને જોડતા ઇન્ટ્રા-સ્ટેટ રૂટો માટે તેમના દ્વારા આપવામાં આવેલી પરમિટ હેઠળ આગળ વધારવામાં આવ્યા હતા. આ રીતે, કરનાલથી ચંદીગઢ રૂટ માટે પંજાબ રોડવેઝની તરફેણમાં એક પરમિટ જારી કરવામાં આવી હતી જેથી દિલ્હી-કરનાલ રૂટ પર ચાલતી બસ કરનાલ થઈને દિલ્હીથી ચંદીગઢ મુસાફરોને લઈ જઈ શકે.

૨૫ જુલાઈ ૧૯૫૬ ના રોજ, બંને રાજ્યોના અધિકારીઓ એક કરાર પર આવ્યા જેના દ્વારા પંજાબ રાજ્યને પંજાબ રાજ્યના કોઈપણ શહેર સુધી ઇન્ટર-સ્ટેટ રૂટો પર તેની સેવાઓ વિસ્તારવાનો અધિકાર આપવામાં આવ્યો. આ કરાર બંને રાજ્યોની સરકારોની બહાલીને આધીન હતો, જે જોકે, ક્યારેય મંજૂર કરવામાં આવી ન હતી.

વર્ષ ૧૯૬૬ માં, દિલ્હી રાજ્યએ પંજાબ રાજ્ય દ્વારા ઇન્ટર-સ્ટેટ રૂટોનો ઉપરોક્ત રીતે એટલે કે દિલ્હી રાજ્ય દ્વારા કરવામાં આવેલા પ્રતિ-હસ્તાક્ષર હેઠળ તે માટે નિર્દિષ્ટ ટર્મિની ની બહાર તેમને લંબાવીને ઉપયોગ કરવા સામે વાંધો ઉઠાવ્યો અને હસ્તક્ષેપની વિનંતી સાથે એક્ટની કલમ ૬૩ એ ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ રચાયેલ ઇન્ટર-સ્ટેટ ટ્રાન્સપોર્ટ કમિશન (જે હવે પછી કમિશન તરીકે ઓળખાશે) નો સંપર્ક કર્યો. બંને રાજ્યોના વકીલોને સાંભળ્યા પછી કમિશને ૨૭ ઓગસ્ટ, ૧૯૬૬ ના રોજ દિલ્હી રાજ્યની તરફેણમાં હુકમ પસાર કર્યો. તે હુકમનો

કાર્યકારી ભાગ અને તેના સમર્થનમાં કમિશન દ્વારા નોંધવામાં આવેલા કારણો નીચે મુજબ છે:

"મોટર વેહિકલ્સ એક્ટ, ૧૯૩૮ ની કલમ ૪૮(૨), સૂચવે છે કે દરેક સ્ટેજ કેરેજ પરમિટ માત્ર નિર્દિષ્ટ રૂટ અથવા રૂટો અથવા નિર્દિષ્ટ વિસ્તાર માટે જ માન્ય હોવાનું દર્શાવવામાં આવશે. તેથી, એવું જણાય છે કે જો કોઈ પરમિટ માત્ર એક નિર્દિષ્ટ ઇન્ટર-સ્ટેટ રૂટ માટે જ માન્ય હોવાનું દર્શાવવામાં આવે, તો સમાન ઇન્ટર-સ્ટેટ પરમિટ હેઠળ આવરી લેવાયેલા તે જ ટ્રાન્સપોર્ટ વાહનને રૂટમાં બીજા રૂટ પર મુસાફરો બેસાડવાની છૂટ સાથે બીજા રૂટ પર આગળ વધવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં, જે ઇન્ટ્રા-સ્ટેટ રૂટ છે, કારણ કે આ એક્ટની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન ગણાશે. સમાન વાહનને અલગ પરમિટ હેઠળ અન્ય રૂટ પર ચાલવા સામે કોઈ વાંધો નથી, પરંતુ તે વાંધાજનક રહેશે જો ઇન્ટર-સ્ટેટ પરમિટ દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલા રૂટ પર મુસાફરી કરતા મુસાફરોને બીજા રૂટ પરના કોઈપણ શહેર માટે સીધી ટિકિટ આપવામાં આવે કે જેના માટે વાહન ઇન્ટ્રા-સ્ટેટ પરમિટ ધરાવે છે. આવી સીધી ટિકિટ ઇશ્યૂ કરવાથી ઇન્ટર-સ્ટેટ રૂટના વ્યાપને વિસ્તારવા સમાન થશે, જે મોટર વેહિકલ્સ એક્ટ હેઠળ માન્ય નથી. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, બે રૂટોને જોડવા સામે કોઈ વાંધો હોઈ શકે નહીં પરંતુ આ જોડાણમાં સીધા મુસાફરોને બેસાડવાનો સમાવેશ થવો જોઈએ નહીં, એટલે કે, બંને રૂટો પર મુસાફરી કરવા માટે એક ટિકિટ ધરાવતા મુસાફરો.

"મોટર વેહિકલ્સ એક્ટની જોગવાઈઓની કાળજીપૂર્વક વિચારણા કર્યા પછી, કમિશન મોટર વેહિકલ્સ એક્ટની કલમ ૬૩ એ(૨) (બી) હેઠળ સલાહ આપે છે કે, તે યોગ્ય રહેશે નહીં કે જો બે રૂટ માટે બે પરમિટ પર ચાલતું એક વાહન બંને રૂટ પર મુસાફરી કરતા સીધા મુસાફરોને બંને રૂટ પરના સ્થળો માટે સીધી ટિકિટ પર બુક કરે. આ સલાહનું ઉલ્લંઘન કરતી કામગીરી અટકાવવી જોઈએ અને મોટર વેહિકલ્સ એક્ટની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન ન થાય તેની ખાતરી કરવા માટે સેવાઓનું નિયમન કરવું જોઈએ."

પંજાબ રાજ્ય ઇન્ટર-સ્ટેટ ટ્રાન્સપોર્ટ કમિશન રૂલ્સ, ૧૯૬૦ ના નિયમ ૨૪ હેઠળ ઇન્ટર-સ્ટેટ ટ્રાન્સપોર્ટ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ (જે હવે પછી ટ્રિબ્યુનલ તરીકે ઓળખાશે) સમક્ષ અપીલમાં ગયું. તે અપીલ ૪ જુલાઈ ૧૯૬૭ ના રોજ એક હુકમ દ્વારા કાઢી નાખવામાં આવી હતી, જેના ફક્ત ૩ થી ૭ સંદર્ભની સરળતા માટે નીચે મુજબ ફરીથી રજૂ કરી શકાય છે:

"૩. દિલ્હી એડમિનિસ્ટ્રેશનના વિદ્વાન વકીલે જવાબ આપ્યો કે ટિકિટ જારી કરવી એ મોટર વેહિકલ્સ એક્ટની કલમ ૪૮(૩) (xiv) હેઠળ પરમિટની શરત હતી. તેથી, દિલ્હીથી કરનાલ માટેની ઇન્ટર-સ્ટેટ પરમિટ એ શરતને આધીન હતી કે મુસાફરોને નિર્દિષ્ટ વિગતો દર્શાવતી ટિકિટ જારી કરવામાં આવશે અને તેમાં ખરેખર વસૂલવામાં આવેલ ભાડું દર્શાવેલ હશે. આનો અર્થ એવો કાઢવો જોઈએ કે ટિકિટ જે સિંગલ પરમિટ સાથે જોડાયેલ શરત તરીકે જારી કરવામાં આવે છે તે તે પરમિટ દ્વારા આવરી

લેવાયેલ રૂટ અથવા રૂટો પૂરતી મર્યાદિત રહેશે. દિલ્હી એડમિનિસ્ટ્રેશન દ્વારા પ્રતિ-હસ્તાક્ષર કરાયેલ પરમિટ દ્વારા માત્ર ઇન્ટર-સ્ટેટ રૂટ જ આવરી લેવામાં આવ્યો હોવાથી, ઉક્ત પરમિટ માટે માત્ર દિલ્હી-કરનાલ રૂટ પર ટિકિટ જારી કરવાની જરૂર રહેશે પરંતુ તેનાથી આગળ નહીં.

"જ. અમને લાગે છે કે દિલ્હી એડમિનિસ્ટ્રેશનની દલીલને મોટર વેહિકલ્સ એક્ટની કલમ ૪૨(૧) દ્વારા વધુ સમર્થન મળે છે કે જે હેઠળ "ટ્રાન્સપોર્ટ વાહન" (જેમાં સ્ટેજ કેરેજનો સમાવેશ થાય છે) નો કોઈ માલિક કોઈપણ સાર્વજનિક સ્થળે વાહનનો ઉપયોગ કરશે નહીં, સિવાય કે વાહન જે રીતે ઉપયોગમાં લેવાઈ રહ્યું છે તે રીતે તે સ્થળે વાહનના ઉપયોગને અધિકૃત કરતી રિજનલ અથવા સ્ટેટ ટ્રાન્સપોર્ટ ઓથોરિટી દ્વારા આપવામાં આવેલ અથવા પ્રતિ-હસ્તાક્ષર કરાયેલ પરમિટની શરતો અનુસાર. દિલ્હી-કરનાલ રૂટ પર દિલ્હીથી શરૂ થતું વાહન દિલ્હી એડમિનિસ્ટ્રેશન દ્વારા પ્રતિ-હસ્તાક્ષર કરાયેલ ઇન્ટર-સ્ટેટ પરમિટની શરતો દ્વારા સંચાલિત થશે. દિલ્હીમાં અથવા ઇન્ટર-સ્ટેટ રૂટ પરના કોઈપણ સ્થળે વાહનનો ઉપયોગ માત્ર ઇન્ટર-સ્ટેટ પરમિટની શરતો દ્વારા જ સંચાલિત થવો જોઈએ. અમે અગાઉ કલમ ૪૮(૩) (xiv) નો અર્થ કાઢ્યો છે કે જે ટિકિટો પરમિટની શરત તરીકે જારી કરવી આવશ્યક છે તે પરમિટ દ્વારા આવરી લેવાયેલ રૂટ અથવા રૂટો અથવા વિસ્તાર સંબંધિત હોવી જોઈએ. તેથી તે અનુસરે છે કે દિલ્હીથી જારી કરવાની ટિકિટો કોઈપણ એવા સ્થળ માટે ન હોઈ શકે જે

કરનાલથી આગળ હોય અને તેથી ઇન્ટર-સ્ટેટ પરમિટ દ્વારા આવરી લેવાયેલ નથી.

"પ. પંજાબ સરકારના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે દિલ્હી એડમિનિસ્ટ્રેશને પંજાબ સરકાર દ્વારા જારી કરાયેલ પરમિટ દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલ માત્ર ઇન્ટર-સ્ટેટ રૂટ પર જ એ જાણ સાથે પ્રતિ-હસ્તાક્ષર કર્યા છે કે તે જ પરમિટ આગળના ઇન્ટ્રા-સ્ટેટ રૂટ માટે પણ માન્ય હતી. જોકે, આનો અર્થ એ નથી કે દિલ્હી એડમિનિસ્ટ્રેશનને એમ દલીલ કરતા અટકાવવામાં આવે છે કે ઇન્ટર-સ્ટેટ પરમિટની શરતો હેઠળ, ઇન્ટર-સ્ટેટ રૂટથી આગળના સ્થળ માટે ટિકિટ જારી કરી શકાતી નથી.

"ક. મુસાફરોની સગવડના દૃષ્ટિકોણથી, અમે ઇચ્છત કે દિલ્હીથી શરૂ થતું વાહન કરનાલથી આગળના સ્થળ માટે પણ લાંબા અંતરની ટિકિટ જારી કરે જેથી દિલ્હીથી શરૂ થતા મુસાફરો કરનાલથી આગળ તેમના ગંતવ્ય સ્થાને પહોંચવાની ખાતરી મેળવી શકે. દુર્ભાગ્યે, આ ઉદ્દેશ્યની પ્રાપ્તિ મોટર વેહિકલ્સ એક્ટની ઉપર જણાવેલ વર્તમાન જોગવાઈઓ દ્વારા અવરોધાયેલ છે.

"ગ. તેથી, ઉપરોક્ત કારણોસર, અમારો એવો મત છે કે ઇન્ટર-સ્ટેટ ટ્રાન્સપોર્ટ કમિશન દ્વારા આપવામાં આવેલી સલાહ એકંદરે સાચી હતી, જોકે અમે એવા કારણો ઉમેરવાની સ્વતંત્રતા લીધી છે જેના પર સલાહને સમર્થન આપી શકાય. તેથી અપીલ કાઢી નાખવામાં આવે છે."

ટ્રિબ્યુનલના આ હુકમને હરિયાણા રાજ્ય દ્વારા (જે તે સમય દરમિયાન અગાઉના પંજાબ રાજ્યમાંથી અલગ કરવામાં આવ્યું હતું) ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ અને ૨૨૭ હેઠળની પિટિશનમાં પડકારવામાં આવ્યો હતો જેનો અમે ઉપર ઉલ્લેખ કર્યો છે અને જે દિલ્હી હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવી છે.

હાઇકોર્ટે એક્ટની વિવિધ જોગવાઈઓની નોંધ લીધી અને તારણ કાઢ્યું કે દિલ્હી-કરનાલ રૂટના સંબંધમાં પરમિટ હેઠળ કાર્યરત બસ માટે હરિયાણા રોડવેઝ દ્વારા કરનાલથી આગળના સ્ટેશનો માટે દિલ્હીથી ટિકિટ જારી કરી શકાતી નથી તેવી રજૂઆત માટે કોઈ આધાર નથી અને કમિશન અને ટ્રિબ્યુનલ બંનેએ તેનાથી વિપરીત ઠરાવવામાં ભૂલ કરી હતી. હાઇકોર્ટે અવલોકન કર્યું કે એક્ટની કલમ ૪૮ ની પેટા-કલમ (૩) ના ખંડ (xiv) હેઠળ, દિલ્હી રાજ્ય ઇન્ટર-સ્ટેટ રૂટને આવરી લેતી પરમિટના સંબંધમાં તેના પ્રતિ-હસ્તાક્ષરને માન્ય રાખવા માટે શરતો લાદી શકે છે, પરંતુ ઉમેર્યું કે આવી શરતો માત્ર એવી જ હોઈ શકે જે તે ખંડ દ્વારા આવરી લેવામાં આવી હોય અને અન્ય કોઈ નહીં. તેમાં વધુમાં જણાવાયું છે કે પરમિટ ધારકને દિલ્હીથી કરનાલ થઈને ચંદીગઢ સુધી સીધી ટિકિટ જારી કરતા અટકાવતી કોઈ શરત સ્ટેટ ટ્રાન્સપોર્ટ ઓથોરિટી, દિલ્હી દ્વારા ક્યારેય લાદવામાં આવી ન હતી અને એવી શરત લાદી પણ શકાય નહીં કારણ કે (એ) તે ઇન્ટર-સ્ટેટ રૂટ સાથે સંબંધિત હોઈ શકે નહીં અને (બી) તે ઉપરોક્ત ખંડ (xiv) દ્વારા આવરી લેવાશે નહીં. તેણે એ દલીલ ફગાવી દીધી કે હરિયાણા રોડવેઝ દ્વારા

દિલ્હીથી ચંદીગઢ સુધી ટિકિટ જારી કરવાથી દિલ્હી-કરનાલ રૂટની ઓળખ પ્રભાવિત થઈ છે અથવા તે તેના વિસ્તરણ સમાન છે. તેથી, પરિણામ સ્વરૂપે, હાઈકોર્ટે કમિશન અને ટ્રિબ્યુનલના હુકમોને રદ કરતી સર્ટિઓરારીની રિટ જારી કરી અને દિલ્હી એડમિનિસ્ટ્રેશનને દિલ્હી-હરિયાણા ઇન્ટર-સ્ટેટ રૂટો પર હરિયાણા રાજ્યના સ્ટેજ કેરેજના સંચાલનમાં દખલ કરતા રોકી, એ દલીલ પર કે તે રૂટો પર હરિયાણાના ટર્મિનલ સ્ટેશનોથી આગળ સીધી ટિકિટ જારી કરવા પર એક્ટની જોગવાઈઓ દ્વારા અથવા સ્ટેટ ટ્રાન્સપોર્ટ ઓથોરિટી, દિલ્હી દ્વારા જોડાયેલ કોઈપણ શરત દ્વારા પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવ્યો હતો.

૨. અમારી સમક્ષ, અપીલકર્તા વતી નીચે મુજબની રજૂઆતો કરવામાં આવી છે:

(૧) રિજનલ ટ્રાન્સપોર્ટ ઓથોરિટી, દિલ્હીને ઇન્ટર-સ્ટેટ રૂટ સંબંધિત પરમિટ પર તેના પ્રતિ-હસ્તાક્ષર કરતી વખતે, ઉપરોક્ત ખંડ (xiv) સાથે વંચાણે લેતા કલમ ૬૩ ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ એ શરત લાદવાની સત્તા હતી કે બે નિર્દિષ્ટ ટર્મિની થી આગળના કોઈપણ સ્ટેશન માટે ટિકિટ જારી કરવામાં આવશે નહીં અને આવી શરત જરૂરી સૂચિતાર્થ દ્વારા ઉપર ઉતારવામાં આવેલા પ્રતિ-હસ્તાક્ષરમાંથી તારવી શકાય.

(૨) પ્રતિ-હસ્તાક્ષરો માત્ર નિર્દિષ્ટ ટર્મિની ધરાવતા ઇન્ટર-સ્ટેટ રૂટોને જ આવરી લેતા હતા અને હરિયાણા રાજ્યમાં સ્થિત ટર્મિનસથી આગળના સ્ટેશનો માટે હરિયાણા રોડવેઝ દ્વારા ટિકિટ જારી કરવી અને ચોક્કસ પરમિટમાં (જેના પર

દિલ્હી રાજ્ય સત્તાવાળાઓ દ્વારા પ્રતિ-હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા છે) ઉલ્લેખિત છે, તે રૂટના વિસ્તરણ સમાન હતું જેની એક્ટ મંજૂરી આપતો નથી.

અમને નીચે આપેલા કારણોસર આમાંની કોઈપણ રજૂઆતમાં કોઈ વજૂદ જણાતું નથી અને જે અપીલ હેઠળના વિગતવાર ચુકાદામાં હાઈકોર્ટ દ્વારા આગળ ધરવામાં આવેલા કારણો જેવા જ છે.

૩. એક્ટની કલમ ૬૩ ની પેટા-કલમ (૨) જણાવે છે:

"(૨) રિજનલ ટ્રાન્સપોર્ટ ઓથોરિટી પરમિટ પર પ્રતિ-હસ્તાક્ષર કરતી વખતે પરમિટ સાથે એવી કોઈપણ શરત જોડી શકે છે જે તેણે પરમિટ આપતી વખતે લાદી હોત, અને તે જ રીતે પરમિટ આપનાર ઓથોરિટી દ્વારા પરમિટ સાથે જોડાયેલ કોઈપણ શરતમાં ફેરફાર કરી શકે છે."

રિજનલ ટ્રાન્સપોર્ટ ઓથોરિટી પરમિટ આપતી વખતે જે શરતો જોડી શકે છે તે ઉપર જણાવેલ ખંડ (xiv) માં સમાવિષ્ટ છે જે નીચે મુજબ છે:

"(xiv) કે મુસાફરોને નિર્દિષ્ટ વિગતો દર્શાવતી ટિકિટ આપવામાં આવશે અને તેમાં ખરેખર વસૂલવામાં આવેલ ભાડું દર્શાવેલ હશે અને આપવામાં આવેલ ટિકિટનો રેકૉર્ડ નિર્દિષ્ટ રીતે રાખવામાં આવશે;"

આ ખંડ મુજબ, પરમિટ આપવા સાથે જોડાયેલી શરતો નીચે મુજબ હોઈ શકે છે-

(એ) કે મુસાફરોને આપવામાં આવતી ટિકિટમાં નિર્દિષ્ટ વિગતો હોવી જોઈએ;

(બી) કે ટિકિટમાં ખરેખર વસૂલવામાં આવેલ ભાડું દર્શાવેલ હોવું જોઈએ; અને

(સી) કે આપવામાં આવેલી ટિકિટનો રેકૉર્ડ નિર્દિષ્ટ રીતે રાખવો જોઈએ.

આમાંની કોઈપણ શરત પરમિટ ધારક પર એવો પ્રતિબંધ મૂકતી નથી કે તે તેના વાહનને નિર્દિષ્ટ ઇન્ટર-સ્ટેટ રૂટની બહાર ચલાવશે નહીં, ભલે તે કાયદા મુજબ માન્ય એવી અન્ય પરમિટ હેઠળ કરવામાં આવે, અને તેથી, અમે જોતા નથી કે ઉપર દર્શાવેલ ખંડ (xiv) ને એક્ટની કલમ ૬૩ ની પેટા-કલમ (૨) સાથે વંચાણે લેતા તે અપીલકર્તાના કેસમાં કેવી રીતે મદદ કરે છે.

જ. ન તો અમે એ દલીલ સાથે સંમત થઈ શકીએ કે ઉપર ઉતારવામાં આવેલા પ્રતિ-હસ્તાક્ષરને એવી શરત લાદવા તરીકે અર્થઘટન કરી શકાય કે પરમિટ-ધારક હરિયાણા રાજ્યમાં નિર્દિષ્ટ ટર્મિનસથી આગળ પોતાનું વાહન ચલાવી શકશે નહીં. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે "દિલ્હી અને કરનાલ વચ્ચેના ગંતવ્ય સ્થાનો માટે ટિકિટ આપવામાં આવશે. ગંતવ્ય સ્થાન દર્શાવતા બોર્ડ પ્રદર્શિત કરવા જોઈએ," શબ્દો પર ભાર મૂક્યો છે અને તેઓ ઈચ્છે છે કે અમે તેનું અર્થઘટન કરનાલથી આગળ સંબંધિત વાહનોના ઉપયોગ પર પ્રતિબંધ સૂચવતા હોઈએ તેમ કરીએ. જોકે, અમારો મત છે કે તેમના પર એવું કોઈ અર્થઘટન કરી શકાય નહીં. તેઓ માત્ર હકારાત્મક સૂચનાઓ આપે છે જેનું પરમિટ-ધારકે પાલન કરવાનું હતું, એટલે કે, તે બે ટર્મિની, એટલે કે, દિલ્હી અને કરનાલ વચ્ચે ટિકિટ આપવાનો ઇનકાર કરશે નહીં, અને તે એવું બોર્ડ પણ પ્રદર્શિત કરશે જેમાં જણાવેલ હોય કે પ્રશ્ન હેઠળનું વાહન દિલ્હીથી કરનાલ સુધીનો રૂટ કવર કરશે.

શબ્દો તેનાથી આગળ જતા નથી અને તેનો એવો અર્થ કરી શકાય નહીં કે વાહન કરનાલથી આગળ જઈ શકશે નહીં અથવા તે કરનાલ થઈને ચંદીગઢ જઈ રહ્યું છે તેવું કહેતું બોર્ડ પ્રદર્શિત કરી શકાશે નહીં, અથવા દિલ્હી અને કરનાલ વચ્ચે આવતા સ્ટેશનો સિવાયના કોઈપણ સ્ટેશન માટે ટિકિટ આપી શકાશે નહીં. હકીકતમાં, પરમિટ પર પ્રતિ-હસ્તાક્ષર કરનાર સત્તાધિકારીને કરનાલથી આગળના કોઈપણ રૂટ સાથે કોઈ જ લેવાદેવા નથી. વાહનનું કરનાલથી ચંદીગઢ સુધીનું સંચાલન દિલ્હી-કરનાલ રૂટને કવર કરતી પરમિટ અથવા તેના પરના પ્રતિ-હસ્તાક્ષર દ્વારા નહીં પરંતુ કરનાલ અને ચંદીગઢ વચ્ચેના રૂટની કાર્યવાહી માટે સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા જારી કરાયેલ અન્ય પરમિટ દ્વારા સંચાલિત થશે. તેથી અપીલકર્તા વતી કરવામાં આવેલી પ્રથમ રજૂઆત પાયાવિહોણી જણાય છે.

૫. અમને એ દલીલમાં પણ કોઈ વજૂદ જણાતું નથી કે હરિયાણા રોડવેઝ દ્વારા સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા જારી કરાયેલ માન્ય પરમિટ હેઠળ ઇન્ટર-સ્ટેટ રૂટની બહાર વાહનો ચલાવવા એ રૂટનું એવું "વિસ્તરણ" ગણાશે જે એક્ટ દ્વારા પ્રતિબંધિત છે. આ દલીલના સમર્થનમાં એક્ટની કલમ ૫૭ ની પેટા-કલમ (૮) પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો જે નીચે મુજબ જણાવે છે:

"(૮) અસ્થાયી પરમિટ સિવાયની કોઈપણ પરમિટની શરતોમાં નવા રૂટ અથવા રૂટો અથવા નવા વિસ્તારના સમાવેશ દ્વારા, અથવા સ્ટેજ કેરેજ પરમિટના કિસ્સામાં, નિર્દિષ્ટ મહત્તમ કરતા ટ્રીપ્સની સંખ્યા વધારીને અથવા તેના દ્વારા આવરી લેવાયેલ રૂટમાં ફેરફાર કરીને અથવા કોન્ટ્રાક્ટ

કેરેજ પરમિટ અથવા પબ્લિક કેરિયરની પરમિટના કિસ્સામાં, પરમિટ દ્વારા આવરી લેવાયેલ વાહનોની સંખ્યા વધારીને ફેરફાર કરવા માટેની અરજીને નવી પરમિટ આપવા માટેની અરજી તરીકે ગણવામાં આવશે:

પરંતુ એવી જોગવાઈ છે કે સ્ટેજ કેરેજ પરમિટ ધરાવનાર કે જે કોઈપણ રૂટ અથવા કોઈપણ વિસ્તારમાં માત્ર એક જ સેવા પૂરી પાડે છે, તેના દ્વારા વાહનોની સંખ્યામાં વધારો કર્યા વિના પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાની આવર્તન વધારવા માટે કરવામાં આવેલી અરજીને આ રીતે ગણવી જરૂરી રહેશે નહીં."

હાઈકોર્ટ દ્વારા ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું છે તેમ, પેટા-કલમની ભાષા ફક્ત એવા કેસને લાગુ પડે છે જ્યાં પરમિટ-ધારક નવા રૂટ અથવા રૂટો અથવા નવા વિસ્તારનો સમાવેશ કરીને અથવા નિર્દિષ્ટ મહત્તમ કરતા સેવાઓની સંખ્યામાં વધારો કરીને તેની પરમિટની શરતોમાં ફેરફાર કરવા માટે અરજી કરે છે. અમારી સમક્ષના કેસમાં આ પરિસ્થિતિ બિલકુલ ઊભી થતી નથી કારણ કે હરિયાણા રોડવેઝે કોઈપણ રીતે કોઈપણ પરમિટમાં ફેરફાર કરવા માટે અરજી કરી નથી અને બીજી બાજુ, અન્ય સક્ષમ સત્તાધિકારી પાસેથી સંપૂર્ણપણે અલગ રૂટ માટે બીજી પરમિટ લીધી છે અને તેનો ઉપયોગ કરી રહી છે. ઉપર જણાવેલ પેટા-કલમ (૮) સિવાય, વિચારણા હેઠળની દલીલના સમર્થનમાં એક્ટની કોઈપણ જોગવાઈનો અમારો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો નથી જે, તેથી, નિષ્ફળ જાય છે.

૬. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે હાઈકોર્ટ દ્વારા પહોંચેલા તારણોના પરિણામે ઊભી થતી સંભવિત દુર્ભાગ્યપૂર્ણ પરિસ્થિતિ તરફ અમારું ધ્યાન દોર્યું, અને અમારા મતે, યોગ્ય રીતે પહોંચ્યા છે. તેમની આશંકા એ હતી કે વધુ પૈસા કમાવવા અને પોતાને અગવડતા ટાળવા માટે હરિયાણા રોડવેઝ, દિલ્હી-કરનાલ રૂટને લગતી પરમિટ હેઠળ કામ કરતી વખતે, કદાચ દિલ્હી અને કરનાલ વચ્ચે આવતા સ્ટેશનો માટે મુસાફરોને કોઈ ટિકિટ જારી કરશે નહીં જ્યાં સુધી તેને દિલ્હીથી ચંદીગઢ સીધી મુસાફરી કરતા ગ્રાહકો મળી શકશે અને તે સ્થિતિમાં પ્રતિ-હસ્તાક્ષરનો વાસ્તવિક હેતુ સંપૂર્ણપણે નિષ્ફળ જશે. અમે ચોક્કસપણે આવી પરિસ્થિતિને મંજૂરી આપીશું નહીં પરંતુ તે કોઈનો કેસ નથી કે હરિયાણા રોડવેઝ પોતાની બસો દિલ્હી-ચંદીગઢ રૂટ પર અથવા તે બાબતે, અન્ય કોઈપણ રૂટ પર તે રીતે ચલાવી રહી છે. જોકે, અમે સ્પષ્ટ કરી શકીએ કે જો દિલ્હી રાજ્ય સત્તાવાળાઓના પ્રતિ-હસ્તાક્ષર ધરાવતી કોઈપણ પરમિટમાં નિર્દિષ્ટ ટર્મિની વચ્ચે આવેલા સ્ટેશન માટે દિલ્હીથી ઉપડતા મુસાફરો પર કોઈપણ લાંબા અંતરના મુસાફરોને પ્રાથમિકતા આપવામાં આવે, તો પ્રતિ-હસ્તાક્ષર સાથે જોડાયેલ ફરજિયાત શરતનું ઉલ્લંઘન થયું ગણાશે, અને તે રાજ્ય કાયદા હેઠળ તેને ઉપલબ્ધ હોય તેવા પગલાં લેવા હકદાર રહેશે. આ અવલોકનને આધીન, અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને કાઢી નાખવામાં આવે છે, પરંતુ ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ રહેશે નહીં.

એસ.આર.

અપીલ કાઢી નાખવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.